

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 283. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-idm140209964888544/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

NOTER

- af lat. Hadrianus, romersk Kejser 117-158. – *David*. Bayles Citat, der sandsynligvis er Holbergs Kilde, ender med Manasses' Henviisning til Ordene i Davids Salme 34.21. – *Judicia*, lat. Meninger, Domme.
- S. 57. *Assessor*, Meddommer, Medlem af en »kollegial« Ret (en af flere Dommere bestaaende Ret). – *de Rette*, hvor Dom strax skal afsiges. Foruden i Tamperretten (Domstolen for Ægteskabsager) skulle Dommene i Højesteret straks efter Proceduren paabegynde Voteringen (Afstemningen). – *acquitere sig*, skille sig ved deres Opgave, opfylde deres Fligt. – *referere sig til*, henholde sig til. – *Landsdommere ... Herredsfoged*. Ved Landsretterne optoges Sagen til Dom. Da Underretterne – f. Eks. Herredstingene – ved de fleste Sager beklædtes af een Dommer, bestemte denne selv Tidspunkt for Domsafsigelse.
- S. 58. *confundere*, sammenblander, forveksler. – *Catechisation*, Undervisning i Samtaleform (især i Religion).
- S. 59. *Præcepta*, lat. Forskrifter. – *Mysteria* og *Hemmeligheder*. Der tænkes paa den treenige Gud, Kristi Forløsergerning m. m. – *helst*, især.
- S. 60. *distingveret*, adskilt, udmærket. – *Creature*, Skabninger. – *Instance*, Indvending. – *Præcautioner*, Forsigtigheds-, Forholdsregler. – *examinere*, undersøge.
- S. 61. *Væstand*, sørgelige Tilstand. – *sig ... bemænger*, befatter sig med, blander sig i. – *Revelation*, Aabenbaring. – *fineste*, mest snedige. – *Jesuit*, Medlem af den katolske Munkeorden Jesuiterordenen, hvis Undervisning var berømt for en fremragende Pædagogik. – *Transsubstantiationen*, i den katolske Lære Troen paa Nadverbrødets og -vinens Forvandling til Kristi Legeme og Blod.
- S. 62. *udi andres Hænder*, Calvinisternes, som med deres Prædestinationslære tror, at Gud har udvalgt nogle til Frelse, andre til evig Fortabelse. – *Raisons*, fr. Fornuft-, Bevisgrunde. – *holder han stift*, er han standhaftig, giver han ikke efter. – *Svitzerland*, Schweiz, Calvinismens Hjemsted. – *Catecheta*, Kateket, Lærer, især i Religion. – *Jurisdiction*, Domsret, Domsmyndighed. – *Billighed*, Rimelighed, sund Fornuft.
- S. 63. *Assessor*, Meddommer, Medlem af en »kollegial« Ret (en af flere Dommere bestaaende Ret). – *udi et Inquisitionis-Collegio*, i en Forsamling af Inquisitiondommere. Den katolske Kirkes Inquisition havde til Opgave at opspore og udrydde Kættere. – *Quæstio*, lat. Spørgsmaal. – *Resp.*, Forkortelse af lat. *responsio*, Svar.
- S. 65. *et enkelt Brev* kaldes i Forordningen om Brevtakster af 31. Dec. 1754 et Brev paa 1/4, 1/2 eller 1/1 Ark. – *besvæрге*, besvære. – *Capricer*, Luner, Nykker.